

PUNTUACIÓ

La barra inclinada

La barra inclinada s'usa sovint per indicar una segona forma d'una paraula o d'un conjunt de paraules, i per indicar coordinació o oposició. Convé tenir en compte que en tots aquests casos es deixa un espai abans i després de la barra si les seqüències de banda i banda són de més d'una paraula:

Les relacions Catalunya/Espanya són el tema del curs.

*Les relacions Amèrica del Nord/Amèrica del Sud van donar lloc a un debat intens.

Les relacions Amèrica del Nord / Amèrica del Sud van donar lloc a un debat intens.

Senyor/a,

*Benvolgut company/Benvolguda companya,

Benvolgut company / Benvolguda companya,

La coma en la coordinació d'oracions

Hi ha la idea, errònia, que la presència de la conjunció i per unir dues oracions impedeix que, a més, hi hagi també una coma. En realitat tant és possible una cosa com una altra. Si les dues oracions són breus –i sobretot si, a més, tenen el mateix subjecte– normalment n'hi ha prou amb la conjunció:

Els uns ensenyen i els altres aprenen.

Els professors de la URV ensenyen i investiguen.

Però si una de les dues oracions és complexa, llarga, ja conté una i, és habitual escriure una coma abans de la i:

Vam anar al cafè de la cantonada perquè la pluja ens havia sorprès passejant, i vam demanar una copa.

La professora va insistir en la necessitat de fer la prova, i la proposta fou rebutjada.

S'ha defensat de les acusacions i dels insults, i ha explicat per què havia actuat d'aquella manera sospitosa.

La coma entre el subjecte i el predicat

És incorrecte escriure una coma entre el subjecte i el predicat:

*Els alumnes matriculats, tindran dret a sis convocatòries ordinàries d'examen.

Els alumnes matriculats Ø tindran dret a sis convocatòries ordinàries d'examen.

Cal vigilar especialment a no cometre aquesta incorrecció quan la frase és llarga:

*Una de les principals raons per les quals l'Emili Rosales es va interessar per la publicació de Sebastià Juan Arbó, fou precisament el neguit per donar a conèixer un escriptor del nostre entorn gairebé desconegut.

Una de les principals raons per les quals l'Emili Rosales es va interessar per la publicació de Sebastià Juan Arbó Ø fou precisament el neguit per donar a conèixer un escriptor del nostre entorn gairebé desconegut.

Si entre el subjecte i el predicat hi ha un complement o un matisador, llavors sí que hi posem una coma:

Una de les principals raons per les quals l'Emili Rosales es va interessar per la publicació de Sebastià Juan Arbó, com ja es va dir ahir, fou precisament el neguit per donar a conèixer un escriptor del nostre entorn gairebé desconegut.

La conjunció ja que i la puntuació

A diferència d'altres conjuncions de subordinació, la conjunció ja que introdueix una oració que sempre va separada del cos de la frase principal per mitjà d'una coma:

*Va dir que no podia convèncer el poble d'unir-se al liberalisme ja que el poble "encara no ha madurat".

Va dir que no podia convèncer el poble d'unir-se al liberalisme, ja que el poble "encara no ha madurat".

La conjunció però i la puntuació

Es considera que el mot però és una conjunció de coordinació. Tot i així, normalment introdueix una oració separada per una coma de la principal, com si fos una subordinada:

La llengua es compon de sons, però l'ortografia dels idiomes no reflecteix aquests sons d'una manera precisa.

Si es vol donar més independència a l'oració introduïda per però (això pot ser convenient si la frase és llarga o complexa), es pot fer servir el punt en comptes de la coma. Totes dues frases estan ben puntuades:

A partir del 1975, s'inicia la segona fase del Plan de aprovechamiento, però la seva incidència demogràfica serà molt més moderada.

A partir del 1975, s'inicia la segona fase del Plan de aprovechamiento. Però la seva incidència demogràfica serà molt més moderada.

És incorrecte escriure una altra coma després del però:

*A partir del 1975, s'inicia la segona fase del Plan de aprovechamiento, però, la seva incidència demogràfica serà molt més moderada.

*A partir del 1975, s'inicia la segona fase del Plan de aprovechamiento. Però, la seva incidència demogràfica serà molt més moderada.

Ara: si després del però hi ha un matisador, un complement o un element tematitzat, escrivim aquest matisador, complement o element tematitzat entre comes, d'acord amb l'ús establert:

A partir del 1975, s'inicia la segona fase del Plan de aprovechamiento, però, com hem dit abans, la seva incidència demogràfica serà molt més moderada.

A partir del 1975, s'inicia la segona fase del Plan de aprovechamiento. Però, com hem dit abans, la seva incidència demogràfica serà molt més moderada.

A més, la conjunció però també es pot desplaçar, com si fos un matisador. I llavors sí que va entre comes. Es pot desplaçar a una posició medial (cap al mig de l'oració):

A partir del 1975, s'inicia la segona fase del Plan de aprovechamiento. La seva incidència demogràfica, però, serà molt més moderada.

A partir del 1975, s'inicia la segona fase del Plan de aprovechamiento. La seva incidència demogràfica serà, però, molt més moderada.

I es pot desplaçar a la posició final de l'oració:

A partir del 1975, s'inicia la segona fase del Plan de aprovechamiento. La seva incidència demogràfica serà molt més moderada, però.

Finalment, quan la conjunció però no uneix dues oracions sinó dos noms, dos adjectius, dos adverbis o dos sintagmes preposicionals, s'escriu normalment sense coma (tot i que la presència de la coma tampoc no seria incorrecta):

Es preveu pluja al Pirineu però sol a la costa.
Aquest sistema és ràpid però poc precís.
Van treballar diligentment però poc eficaçment.
La planta prové de Mèxic però d'una zona humida.

Les oracions relatives i els signes de puntuació

La diferència entre relatives explicatives i especificatives, pel que fa a la puntuació, és que les explicatives sempre van entre comes. Les especificatives, no:

Els professors associats, que no tenen dedicació completa, no cal que assisteixin a la reunió.
[explicativa]

La degana, que ha parlat ja amb el vicerector, dóna la seva opinió. [explicativa]

El sistema d'avaluació de l'assignatura, que té caràcter experimental, ha provocat queixes.
[explicativa]

Els crèdits que corresponen a les matèries troncal·s figuren a la primera columna.
[especificativa]

Les assignatures que tenen pocs crèdits podrien cursar-se al primer quadrimestre.
[especificativa]

Per tant, hem de vigilar i puntuar correctament les frases (és molt freqüent cometre errors en aquest punt):

*Us recordem que l'Agència Tributària posa a disposició dels contribuents els programes d'ajuda per fer la declaració (programa PADRE) que podeu trobar a Internet.

Us recordem que l'Agència Tributària posa a disposició dels contribuents els programes d'ajuda per fer la declaració (programa PADRE), que podeu trobar a Internet.

*El diari digital està pensat com una eina oberta a tothom, i per això us demanem la col·laboració i els vostres suggeriments que ens podeu fer arribar a través del correu electrònic.

El diari digital està pensat com una eina oberta a tothom, i per això us demanem la col·laboració i els vostres suggeriments, que ens podeu fer arribar a través del correu electrònic.

*Arribo a la Universitat de Girona on Jordi Cornudella acaba de fer una aportació al curs sobre els orígens de la poesia lírica.

Arribo a la Universitat de Girona, on Jordi Cornudella acaba de fer una aportació al curs sobre els orígens de la poesia lírica.

Cal estar especialment alerta i puntuar bé les relatives explicatives quan, després del relatiu, hi apareix un complement que també va introduït per mitjà d'una coma:

*Aquest sistema de verificació, que, com he dit, procedeix de França Ø ha donat per ara bons resultats.

Aquest sistema de verificació, que, com he dit, procedeix de França, ha donat per ara bons resultats.

*La Sra. Sílvia Ros, que, per ara, substitueix el Sr. Marc Gatell Ø us atindrà quan ho necessitareu.

La Sra. Sílvia Ros, que, per ara, substitueix el Sr. Marc Gatell, us atindrà quan ho necessitareu.

Si després de la relativa explicativa s'acaba l'oració principal, la relativa no es tanca amb una coma sinó amb un punt:

El nou cap del Servei d'Economia és el Sr. Muntaner, que estarà sempre a la vostra disposició.

Oracions relatives especificatives i explicatives

És important saber distingir una oració relativa especificativa d'una oració relativa explicativa, ja que es punten de manera diferent (i, a més, la forma del relatiu també depèn en part d'aquesta distinció). Les oracions relatives especificatives restringeixen l'abast de l'antecedent (l'antecedent és l'element al qual es refereix el pronom relatiu):

Els alumnes de quart que ja han aprovat podran recollir l'examen demà. [= Només podran recollir l'examen alguns alumnes de quart, és a dir, els que ja han aprovat.]

En canvi, les oracions relatives explicatives no restringeixen l'abast de l'antecedent:

Els alumnes de quart, que ja han aprovat, podran recollir l'examen demà. [= Tots els alumnes de quart podran recollir l'examen, perquè ja han aprovat tots.]

Ús incorrecte de la coma després de la conjunció que

Darrere de la conjunció que és inadequat escriure una coma:

*Us comunico que, l'ICREA ha convocat un nou programa dedicat a investigadors d'alt nivell.

Us comunico que l'ICREA ha convocat un nou programa dedicat a investigadors d'alt nivell.

Ara: si la frase que hi ha tot just després de la conjunció comença amb un matisador, un complement que fa de marc de la subordinada o un element tematitzat, la coma sí que és admissible:

Us recordo que, al mes de març, l'ICREA va convocar un nou programa d'ajuts a la recerca.

En aquests casos és obligatori escriure una altra coma després del complement:

Us demanem que, si encara no ho heu fet, ens envieu el resum econòmic final del projecte.
El director ha dit que, de totes aquestes històries tan velles, no en vol sentir ni parlar.
Us recodem que, com ja us vam dir dilluns, avui el servei de fotocòpies estarà tancat.

Dos punts

No escrivim dos punts quan separen innecessàriament elements de la frase que van lligats:

* El telèfon del Joan és: 977 559 733.
El telèfon del Joan és 977 559 733.

* Trobareu més informació a: <http://www.icrea.cat>.
Trobareu més informació a <http://www.icrea.cat>.

* El document The Digital World and the Ongoing Development of ISBN: a Position Paper està disponible a: <http://www.bowker.com/standards/home/isbn/digitalworld.html>.
El document The Digital World and the Ongoing Development of ISBN: a Position Paper està disponible a <http://www.bowker.com/standards/home/isbn/digitalworld.html>.

* En primer lloc cal dir que el colesterol és: una substància amb esquelet d'esteroide absorbida dels aliments o sintetitzada pel fetge.
En primer lloc cal dir que el colesterol és una substància amb esquelet d'esteroide absorbida dels aliments o sintetitzada pel fetge.

L'expressió de temps i la puntuació

Hi ha un marge bastant ampli de llibertat a l'hora de puntuar les expressions temporals. Si el sintagma que indica temps és curt i no coapareix amb altres circumstancials, normalment no hi posem coma:

Demà es farà la reunió pendent.
El 21 de juny comença el període de revisió d'exàmens.
Al setembre hi ha la segona convocatòria.
Quan vingui començarem.

Si el temporal és llarg o hi ha altres complements circumstancials, tendim a posar-hi coma:

Quan tothom hagi acabat l'exercici escrit, començarem l'exercici oral.
A la nit, des del turó, amb un bon telescopi, les estrelles es veuen molt més bé.

Quan hi ha dos temporals, el que és més freqüent és escriure coma entre els dos sintagmes si són independents o si n'hi ha un que fa de complement explicatiu de l'altre:

Al juny, amb l'arribada de la calor, les coses canvien.
Dilluns, que es reunirà la comissió, sabrem qui ha estat seleccionat.

Si un dels temporals fa de complement especificatiu de l'altre, no els separem per mitjà de la coma:

L'examen és el divendres 14 de juny.
Revisarem la documentació dijous a la tarda.
La sessió de treball de la comissió es va acabar ahir a les vuit.

De tota manera, hi pot haver alguna circumstància que justifiqui la presència de la coma entre un sintagma temporal i l'altre complement temporal que l'especifica. S'esdevé així quan necessitem donar relleu al complement especificatiu (llavors, en rigor, aquest complement esdevé explicatiu). Un cas típic d'això són les convocatòries de reunions, en les quals la indicació de l'hora és molt rellevant:

Per indicació del president, us convoco a la reunió de la Junta Electoral, que es farà el dia 10 de desembre, a les 9.15 h, a la sala de juntes del Rectorat, amb l'ordre del dia següent.

El guió

El guió que s'utilitza de vegades per marcar un incís ha de ser un guió llarg, i no pas un guionet. Els programes informàtics usuals de tractament de textos permeten escriure el guió llarg:

*El debat de l'altre dia entre el director del Departament i jo -penso que no es pot parlar pròpiament de polèmica- va resultar útil.

El debat de l'altre dia entre el director del Departament i jo –penso que no es pot parlar pròpiament de polèmica– va resultar útil.

Aposicions, incisos i complements explicatius dins l'oració

Hi ha membres de l'oració que, encara que ocupen la posició bàsica que els correspon (és a dir, encara que són elements que no han estat desplaçats), van entre comes. Són les aposicions explicatives i els altres complements explicatius:

El Dr. Pere Alàs, membre de la comissió, us ensenyarà les instal·lacions.
Us enviem el document, acuradament revisat.
La directora, irritada, ha ordenat passar al punt següent.
L'estudiant, amb l'examen a la mà, va dir que abandonava.

La puntuació dels matisadors

Moltes oracions comencen amb un matisador, que és una paraula o un grup de paraules que fan de connectors (connecten l'oració amb l'oració anterior) i que, a més, aporten informació diversa. Sovint separem el matisador de la frase per mitjà d'una coma:

Per tant, l'avaluació consistirà en un treball pràctic.
En qualsevol cas, tindrem la resposta demà.
Sigui com sigui, el termini de presentació de documents ja s'ha acabat.
A més, cal que no us deixeu cap casella en blanc.
Tot i així, la convocatòria no preveu que s'hi presentin projectes com aquest.

De tota manera, l'assignatura no pot tenir més crèdits.

La puntuació en altres elements en posició inicial

A més dels matisadors, habitualment escrivim en posició inicial d'oració altres elements –sovint més d'un–, com ara adverbis, expressions de temps i de lloc o frases subordinades (diem que són elements que fan de marc de l'oració):

A més dels matisadors, habitualment escrivim en posició inicial altres elements.

Aquests elements poden separar-se de la frase, com els matisadors, per mitjà d'una coma:

En aquesta segona part de les jornades, s'ensenya el sistema de transcripció fonètica.
Lògicament, el sistema d'avaluació de la recerca ha de ser rigorós.

Però si són curts molt sovint la coma no és necessària:

Normalment avaluem per mitjà d'exercicis pràctics.
Potser hi haurà una ampliació del termini.
Sempre escriurem el nom adequat.
El dia 3 de març s'inaugura la nova seu.

La puntuació en les tematitzacions a la dreta

Quan un complement és representat per un pronom feble, pot tornar a aparèixer al final de tot de l'oració, ara representat per un sintagma ple. Quan es produeix aquest fenomen parlem de tematització a la dreta. L'element tematitzat a la dreta se separa sempre del cos de l'oració per mitjà d'una coma:

*Ja la vam tractar en la reunió d'ahir aquesta qüestió.

Ja la vam tractar en la reunió d'ahir, aquesta qüestió.

*En parlarem al final de la classe del dia de l'examen.

En parlarem al final de la classe, del dia de l'examen.

En el català estàndard d'avui l'ús del punt i coma ha quedat pràcticament reduït a les enumeracions que contenen complements explicatius:

Hi van participar les persones següents: Josep Roig, president del comitè; Blanca Tell, secretària; Joan Bech, vocal primer; Marc Pons, vocal segon; Anna Coll, tresorera.

En aquest volum editem les obres següents: Croquis del natural, el seu primer recull de contes; La papallona, que és la primera novel·la; La febre d'or, l'obra més ambiciosa.